

Rapport van de Commissie Meldpunt voor seksueel misbruik in pastorale relaties

In de commissie ingesteld door de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken te Amersfoort in 2001 hadden zitting:

F. van Egmond, voorzitter, A. Kaldeway-Jansen, C.C. Koolsbergen, R.R. Roukema en J. Verheij-van der Wiel, secretaris.

Zij kwam 7 maal bij elkaar op het Bureau van de Oud-Katholieke Kerk te Amersfoort en 1 maal in Delft.

Inhoud

1. Opdracht	1
2. Definitie	1
3. Inleiding	2
4. Het Meldpunt	3
5. De Klachtencommissie	4
6. Gedragscode	6
7. Adviezen	7
8. Relevante literatuur	8
Bijlage 1: Tekst voor vermelding van Meldpunt in gemeentegidsen	9
Bijlage 2: Regeling Klachtencommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties	10
Bijlage 3: Regeling Beroepscommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties	16
Bijlage 4: Gedragscode voor predikanten (GKV, korte versie)	22

1. Opdracht

De opdracht van de Landelijke Vergadering (LV) te Amersfoort 2001 luidde:

De commissie wordt benoemd om beleid te ontwikkelen en voorstellen te doen rond het functioneren van het Meldpunt en de Klachtencommissie, die enkele jaren eerder op particulier initiatief in het leven waren geroepen en die daarmee door de LV erkend werden.

De benoeming volgde op het besluit van de LV het bestaan van een landelijk “Meldpunt seksueel misbruik in pastorale relaties” met een daarbij behorende Klachtencommissie wenselijk te achten, omdat de klachtencommissie als onpartijdige instantie op afstand van de plaatselijke gemeente een oordeel kan vellen over een klacht van seksueel misbruik in een gemeente.

De LV sprak toen haar voorkeur uit voor een Meldpunt en een klachtencommissie met interkerkelijk karakter, waarbij in eerste instantie gedacht moest worden aan een samenwerking tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV) en Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK), maar oordeelde verder dat ook gebruik gemaakt kon worden van de expertise van de Samen op Weg-kerken.

De LV zegde bovendien toe naar rato in de kosten van het Meldpunt te willen bijdragen.

2. Definitie

Als definitie van seksueel misbruik stelt de commissie voor de definitie van de klachtencommissie, verwoord in haar regeling, te hanteren:

Seksueel misbruik is:

Eén of meerdere uitingen, verbaal of non-verbaal, opzettelijk dan wel onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en/ of seksueel getinte toespelingen, al of niet onder druk van geheimhouding, gedaan door een kerkelijk werker, ten opzichte van iemand binnen of buiten de gemeente, in een ambtelijke of anderszins op bevoegdheid en vertrouwen gebaseerde relatie, waardoor vertrouwen geschonden en de grens van persoonlijke integriteit overschreden wordt en welke derhalve op gespannen voet staat met datgene wat ons in Gods Woord wordt voorgehouden ten aanzien van de omgang met de naaste.

3. Inleiding

De commissie heeft zich volgens haar opdracht bezig gehouden met beleid t.a.v. de problematiek van seksueel misbruik in pastorale relaties. De LV sprak de wens uit dat er samengewerkt werd met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Ook in de commissie deed zich de noodzaak tot samenwerken nadrukkelijk gevoelen door de eis diverse commissies met deskundigen te bemensen, waarvan de leden bovendien ook nog altijd onafhankelijk moeten kunnen optreden in hun werk. Van meet af aan is de commissie te rade gegaan bij het rapport "Als daden breken...". Verder heeft zij ernaar gestreefd zo min mogelijk af te wijken van bijvoorbeeld de Regeling van de Klachtencommissie. Ook voor de Gedragscode is, -na toestemming-, gebruik gemaakt van het werk van drs. A.L.Th. de Bruijne.

Het werkveld betreft misbruik, in enigerlei mate, van vertrouwen, dat mensen in hun vraag om herderlijke zorg gaven aan dienaren van God. Gezien het diep ingrijpende effect dat misbruik in het algemeen heeft op slachtoffers, zal het slachtoffers in onze context wel niet beter vergaan. Zij verdienen het als leden van Christus' kerk dat mensen in de kring van de gemeente het royaal voor hen opnemen, zonder overigens de daders en hun naasten te laten vallen.

Ons eigen recente NGK-verleden en eveneens de ervaringen van de betrokken telefoondienst "Meldpunt" leren dat de onderhavige problematiek onze deur niet voorbij gaat.

Hoe kunnen wij onze verantwoordelijkheid in zulke, stellig zeer pijnlijke situaties nemen en wat moet er dan gebeuren? Dat is de achtergrond van waaruit de commissie aan het werk is gegaan.

Wetenschappelijk onderzoek heeft al vele malen aangetoond dat de problematiek van seksueel misbruik zich in alle lagen van de samenleving in ongeveer gelijke mate voordoet. Dat we als commissie op het vlak van primaire preventie veel kunnen uitrichten, lijkt ons niet erg waarschijnlijk. Hier spelen mechanismen een rol, die zich niet zomaar door regelgeving laten beïnvloeden.

Ook schijnt het zo te zijn dat hoe meer ontwikkeling de daders hebben, des te beter het hun lukt om het misbruik geheim te houden en des te groter is de schade die zij aanrichten. Daarom moeten wij in onze gemeenschappen, waar het voeren van het woord zelfs door God gesanctioneerd is, op dit punt zeker niet naïef zijn.

Wel kan op het punt van secundaire preventie: bewustwording en het doorbreken van taboes in het kader van ons onderwerp, naar het oordeel van de commissie wezenlijke winst geboekt worden. Meer aandacht geven aan het onderwerp zal slachtoffers van geweld in bredere zin binnen de gemeente stimuleren hulp te zoeken, verwachten wij.

- Een slachtoffer dat het nummer van het telefonische Meldpunt in de gemeentegids leest, zal het hopelijk eens gebruiken.
- Een kerkenraad, die weet heeft van een klachtencommissie, stuurt wellicht een afvaardiging naar een ambtsdragerconferentie over dat onderwerp.

- Een predikant, die met collega's van gedachten heeft gewisseld over hun gedragscode, reageert waarschijnlijk adequater als hij in een genabuurde gemeente geconfronteerd wordt met problemen op dit terrein.
- In de breedte van het gemeentewerk krijgt dit onderwerp dan hopelijk meer aandacht.

Hiermee zijn de aandachtsgebieden van de commissie al aangeduid:

- het Meldpunt en zijn functioneren, waarbij gewerkt zal worden aan de instelling van een Adviescommissie en het op poten zetten van de bijscholing;
- de Klachtencommissie en haar regeling;
- een Gedragscode voor predikanten en evt. ook voor andere pastorale werkers.

Opmerkelijk in contact met misbruikte mensen zijn hun schaamtegevoelens, hun machteloosheid en vaak ook hun loyaliteit aan de dader. Dit brengt ons bij het begrip macht en aanzien. Voordat een pastoraal contact onttaardt in seksueel misbruik, is er meestal in een glijdende schaal van alles misgegaan, waarbij manipulatie een belangrijke rol speelt. Het slachtoffer raakt geleidelijk verstrikt in een door de dader gesponnen web. Om hieruit weer los te kunnen breken, zal zij (of hij) zich moeten uiten, zich moeten laten horen!!

Maar op dit vlak waren vrouwen in de christelijke gemeente vele eeuwen de minderen, opgevoed als ze waren met zwijgen en dienen. Hierin is de laatste decennia in de maatschappij en geleidelijk ook in de kerk, waar van oudsher vooral mannen stem hadden, veel maar wellicht nog niet voldoende ten goede veranderd.

Naar ons oordeel doen kerkenraden bij de confrontatie met een misbruiksituatie er goed aan te zoeken naar één of meer wijze vrouwen, die direct bij de zaak betrokken kunnen worden. Want van de manier, waarop zo'n Jobs tijding als misbruik is behandeld wordt, hangt voor alle partijen inclusief de gemeente veel af! Het is dan zaak alle zeilen bij te zetten.

Overigens is de commissie zich terdege bewust dat de problematiek van macht /onmacht niet simpelweg loopt langs de lijnen mannelijk / vrouwelijk. Daar is dit onderwerp zeker te gecompliceerd voor!

Plannen voor de toekomst:

- de commissie acht het belangrijk dat er een protocol komt voor kerkenraden over "hoe te handelen wanneer er sprake is van misbruik".

Verder pleit zij voor:

- behandeling van de problematiek in de opleiding van predikanten
- regelmatige scholing van kerkenraadsleden
- een ambtsdragerconferentie

4. Het Meldpunt

4.1. Organisatie

Op het moment dat de commissie haar opdracht ontving, bestond de situatie waarin wekelijks op een avond een medewerk(st)er het Meldpunt bemande en daar telefonisch bereikbaar was.

Inmiddels is de situatie dat elke werkdag tijdens werkuren het Meldpunt bereikbaar is, omdat de telefoonlijn binnenkomt bij de telefooncentrale van De Driehoek. De centralist(e) verbindt desgewenst de beller door met een deskundige die vragen kan beantwoorden en /of advies kan geven.

4.2. Gezamenlijkheid met Christelijke Gereformeerden en Gereformeerden Vrijgemaakt.

Uit de contacten met de respectieve deputaten bleek dat in de kring van de drie kerkgemeenschappen duidelijke bereidheid aanwezig was om de zaken rond het Meldpunt gezamenlijk aan te pakken. Dat heeft ertoe geleid dat op 17 januari 2003 in Harderwijk een bijeenkomst is gehouden waar afspraken zijn gemaakt en een tweetal gezamenlijke commissies is gevormd. De gezamenlijke commissie Meldpunt bestaat uit A. Heijstek (CGK), H.R. Schaafsma (GKV), M. Zevenberg (dir. De Driehoek) en F. van Egmond (NGK). De weg om te komen tot een gezamenlijk Meldpunt, los te koppelen van De

Driehoek en vermoedelijk onder te brengen in een afzonderlijke stichting, gedragen door de drie kerkgemeenschappen, zal door bedoelde commissie worden voorbereid. Daarbij zal ze zich richten op de taken, de structuur en bestuursvorm, de verantwoording naar de kerken, de financiering en de voorzieningen voor bemensing van het Meldpunt. Een eerste verkennende vergadering is inmiddels achter de rug. De volgende staat gepland voor 6 juni 2003.

4.3. Taken

Naar de mening van de commissie behoort tot het takenpakket van het Meldpunt de vorming van een Adviescommissie, een voldoende grote groep van deskundigen, waaruit steeds een klachtencommissie kan worden aangevuld, zo dat deze zo onafhankelijk mogelijk is ten opzichte van de kerkgemeenschap, van waaruit een eventuele klager zich meldt.

Met deze Adviescommissie kunnen ook taken op het gebied van informatie, voorlichting, preventie (indien al mogelijk) en nazorg met betrekking tot seksueel misbruik in het algemeen, maar in het bijzonder door kerkelijke werkers, worden aangevat. Zij kan ook werken aan de noodzakelijke scholing en toerusting van allen die bij het Meldpunt betrokken zijn. Wellicht zouden tenslotte in deze kring ook vertrouwenspersonen kunnen worden gevonden die een klager, resp. een aangeklaagde ter zijde kunnen staan.

4.4. Financiën

De jaarkosten van een Meldpunt in de vorm, waarin het wordt voorgesteld, zijn begroot op een bedrag van € 18.180. Verdeling van die kosten over de kerkgemeenschappen, op basis van ledenaantallen, zou ertoe leiden dat van de Nederlands Gereformeerde Kerken jaarlijks een bijdrage van 13,1% zal worden gevraagd, t.w. ca. € 2.380.

4.5. Tekst voor vermelding van Meldpunt in gemeentegidsen

Zie Bijlage 1.

5. De Klachtencommissie

5.1. Een eigen klachtencommissie met zonodig een interkerkelijke samenstelling

Gelet op de uitgesproken voorkeur van de kerken om te komen tot een klachtencommissie met een interkerkelijk karakter heeft de commissie voortgebouwd op de bestaande contacten met de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Christelijke Gereformeerde Kerken. Uit deze contacten is gebleken dat de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben besloten tot het instellen van een eigen klachtencommissie, welke thans reeds functioneert, en - dit zo zijnde - de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt eveneens hebben besloten tot het instellen van een eigen klachtencommissie. Niettemin bestaat er binnen de respectieve deputaatschappen de wens zoveel mogelijk gebruik te maken van elkaars deskundigheid, ook als het gaat om de leden van de onderscheiden klachtencommissies. De klachtenregelingen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt verzetten zich niet tegen de mogelijkheid van het inschakelen van leden van een ander kerkgenootschap als lid van een klachtencommissie. Zelfs indien binnen het eigen kerkgenootschap voldoende deskundigheid in huis is kan omwille van de onpartijdigheid en privacy behoefte bestaan aan het aantrekken van een of meer leden voor een klachtencommissie uit de andere kerkgenootschappen.

Bij deze stand van zaken is de commissie van oordeel dat ook onze kerken dienen over te gaan tot het instellen van een eigen klachtencommissie, waarbij het die commissie is toegestaan gebruik te maken van deskundigen uit andere kerkgenootschappen, in het bijzonder uit de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Christelijke Gereformeerde Kerken.

5.2. Klachtenregeling

De commissie heeft met het oog op de eventuele samenwerking kennisgenomen van de klachtenregelingen van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Christelijke Gereformeerde Kerken, welke regelingen in belangrijke mate overeenkomen. Zij heeft zich in eerste instantie met name gericht op de klachtenregeling van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt omdat zij aanvankelijk uitsluitend over die regeling beschikte. De commissie acht deze regeling zeer volledig en bruikbaar voor onze kerken. De regeling komt tegemoet aan de bezwaren die binnen onze kerken waren gerezen tegen de regeling van de klachtencommissie die op particulier initiatief was ingesteld. De commissie stelt dan ook voor deze klachtenregeling over te nemen voor onze kerken, zij het met enkele kleine aanpassingen, welke aanpassingen vooral te maken hebben met de organisatie van onze kerken.

Opgemerkt zij dat de klachtenregeling van de Christelijk Gereformeerde Kerken in tegenstelling tot de door de commissie voorgestelde regeling van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt geen verjaringstermijn kent. Daaraan ligt ten grondslag de overweging dat de regeling mede verzoening ten doel heeft en een verjaringstermijn daaraan in de weg kan staan. Naar het oordeel van de commissie wordt zulks voldoende onderkend in de voorgestelde regeling, maar zij acht het wenselijk de kerken hier expliciet op te wijzen.

5.3. Oordeel klachtencommissie

De Landelijke Vergadering heeft overwogen, dat het kerkrechtelijke oordeel over een ambtsdrager en andere kerkelijk werkers slechts toekomt aan de kerkenraad van de aangeklaagde ambtsdrager en dat het oordeel van een klachtencommissie van een meldpunt derhalve kerkrechtelijk het karakter van een advies aan de kerk en het kerkverband heeft. Dit betekent naar het oordeel van de commissie dat een klachtencommissie zich vooral moet bezighouden met de vraag of een klacht gegrond is en dat zij zich in haar (verdere) advisering in beginsel terughoudend dient op te stellen.

5.4. Beroepscommissie

Ook al heeft een oordeel van een klachtencommissie kerkrechtelijk slechts het karakter van een advies, dat oordeel zal in de regel voor een kerkenraad zwaar wegen en voor betrokkene(n) verstrekkinge gevolgen kunnen hebben. De commissie acht het om die reden juist dat tegen het oordeel van een klachtencommissie beroep kan worden ingesteld. Beroep bij een instantie die is samengesteld uit deskundigen, zoals ook de klachtencommissie.

5.5. Kerkelijke inkadering

De kerkelijke inkadering van de klachtencommissie dient naar het oordeel van de commissie als volgt plaats te vinden:

- de bevoegdheid leden van de klachtencommissie te benoemen, berust bij de commissie;
- de klachtenregeling wordt aanvaard door de Landelijke Vergadering;
- de kerkenraden bekrachtigen deze besluiten.

Bekrachtiging door de kerkenraden kan geschieden door ondertekening van een verklaring met die strekking.

5.6. Financiën

Het instellen en faciliteren van een klachtencommissie is een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke kerken en de kosten dienen naar het oordeel van de commissie ten laste te komen van de kerken gezamenlijk.

De (jaarlijkse) kosten van een klachtencommissie laten zich thans moeilijk begroten. In de Nederlands Gereformeerde Kerken is er (nog) geen beroep gedaan op de reeds vier jaar bestaande particuliere klachtencommissie. De commissie gaat ervan uit dat de leden van een klachtencommissie een onkostenvergoeding ontvangen, maar overigens hun werkzaamheden pro Deo verrichten.

5.7. Regelingen

Zie Bijlage 2: Regeling Klachtencommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties.

Zie Bijlage 3: Regeling Beroepscommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties.

6. Gedragscode

6.1. Inleiding

Onder 'kerkelijk en pastoraal beleid' zoals in het besluit van de LV werd genoemd, verstond de commissie ook het onderzoeken en aanbevelen van een gedragscode voor predikanten (en andere ambtsdragers of kerkelijke werkers). Niet dat een gedragscode seksueel misbruik direct voorkomt; wel dat het bijdraagt aan openheid en het bespreekbaar maken van dit onderwerp. In dat opzicht kan een gedragscode ook een belangrijke rol spelen in de opleiding van predikanten en kerkelijke werkers.

De commissie heeft een aantal bestaande gedragscodes geïnventariseerd en met elkaar vergeleken: de beroepscode van de Gereformeerde Kerken (1994), de gedragscode van de Bond van Nederlandse Predikanten (1996), de gedragscode van de Evangelische Alliantie (1999), de gedragscode van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (korte versie, 2000/2002) en dezelfde gedragscode in een lange versie (meer voor intern gebruik, 2000/2002). Daarnaast bekeek de commissie een veel korter protocol dat inmiddels in de Nederlands Gereformeerde Kerk te Oegstgeest aanvaard is. Gezien de opdracht, bij het ontwikkelen van een meldpunt, in eerste instantie te denken aan samenwerking met Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en Christelijke Gereformeerde Kerken, heeft de commissie gemeend ook t.a.v. een gedragscode indien mogelijk aansluiting te zoeken bij wat in deze kerken ontwikkeld wordt. De genoemde gedragscode van de GKV is in de kring van vrijgemaakte predikanten opgesteld (met name drs. A.L.Th. de Bruijne te Kampen heeft aan de ontwikkeling daaraan bijgedragen) en heeft daar brede instemming, hoewel het kerkelijk nog geen enkele officiële status heeft; de lange versie is inmiddels door hun predikantenvergadering als intern stuk aanvaard. De CGK-synode heeft, op basis van deze GKV-gedragscode, een eigen aangepaste versie wel officieel aanvaard.

Eind januari 2003 deed de commissie, via e-mail, onder NGK-predikanten een peiling over de wenselijkheid van een gedragscode. Zo'n 60 predikanten kregen de volgende vragen voorgelegd:

1. Wil je een gedragscode voor predikanten'?
2. Zo ja, is deze (als bijlage meegestuurde) GKV-gedragscode daarvoor bruikbaar?
3. Of kies je liever een kort protocol zoals dat van Oegstgeest (als bijlage meegestuurd)?
4. Heb je nog iets op te merken?

Van de ongeveer 60 geadresseerden hebben er 20 gereageerd.

Van die 20 zeiden er 18: 'Ja, ik wil een gedragscode voor predikanten.'

Van die 18 zeiden er 11: 'Ja, daarvoor is de GKV-gedragscode bruikbaar.'

Slechts 2 kozen volmondig voor het korte Oegstgeest-protocol.

Sommigen hadden vragen over de precieze vaststelling van een definitieve gedragscode en de status ervan; in welke mate zou men gebonden zijn aan elk genoemd onderdeel?

Alles overziende is de commissie van oordeel dat het t.a.v. een gedragscode niet nodig is het wiel opnieuw uit te vinden, en dat i.p.v. een uitvoerige discussie over onderdelen in het algemeen volstaan kan worden met verwijzing naar bestaande gedragscodes. Daarbij verdient een verwijzing naar de GKV-gedragscode de voorkeur; anderzijds, gezien de mate van overeenstemming met andere gedragscodes, acht de commissie het niet nodig zich te binden aan één vastgelegde tekst.

Aan de kerken wordt voorgesteld het volgende uit te spreken:

Van predikanten (en andere ambtsdragers of kerkelijke werkers) wordt verwacht dat zij uitgaan van morele richtlijnen, zoals verwoord in de gedragscode die in de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt ontwikkeld is, en andere vergelijkbare gedragscodes.'

6.2. Gedragscode

Zie Bijlage 4.

7. Adviezen

De commissie stelt u voor:

- a. akkoord te gaan met de oprichting van een gezamenlijk meldpunt zoals bedoeld onder 4 van dit rapport;
- b. akkoord te gaan met de instelling van een klachtencommissie en een beroepscommissie zoals bedoeld onder 5 van dit rapport;
- c. de klachtenregeling voor de klachtencommissie en de beroepscommissie vast te stellen overeenkomstig de in dit rapport opgenomen regelingen;
- d. de in dit rapport onder 6 voorgestelde gedragscode te aanvaarden;
- e. de opdracht aan de commissie te continueren, met de bevoegdheden zoals genoemd in het rapport;
- f. de leden van de commissie te benoemen; waarbij opgemerkt kan worden dat met uitzondering van ds. C.C. Koolsbergen de leden van de commissie zich beschikbaar stellen voor herbenoeming;
- g. een budget ter beschikking te stellen, waarbij wordt uitgegaan van het onder 4.4 vermelde bedrag voor het Meldpunt en de overige kosten van de commissie die voorshands worden geschat op € 500,- per jaar.

8. Relevante literatuur

Deputaten Seksueel misbruik in pastoraat **“Als daden breken...”**. Generale Synode GKV Zuidhorn 2002

Dr. J.C. Borst **“Verraden vertrouwen”** Uitg. Groen 1996

Dr. R.R. Ganzevoort en drs. A.L. Veerman **“Geschonden Lichaam”** Uitg. Boekencentrum 2000

Leny Selles **“De herder was een huurling”** Uitg. Boekencentrum 2001

Judith. Herman-Lewis **“Trauma en herstel. De gevolgen van geweld”** Amsterdam 1993

G. van Dam en Margo Eitjes **“Een pastor moet je toch kunnen vertrouwen”** Meinema Zoetermeer 1994

Bijlage 1: Tekst voor vermelding van Meldpunt in gemeentegidsen

MELDPUNT Seksueel Misbruik

De Nederlands Gereformeerde Kerken hebben, in samenwerking met de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Christelijke Gereformeerde Kerken een Meldpunt Seksueel Misbruik in pastorale relaties.

De bedoeling daarvan is dat je in zo verwarrende omstandigheden geholpen kunt worden een weg te vinden naar bekwame christelijke hulpverlening, met inbegrip van afhandeling van een eventueel in te dienen klacht.

Met alle vragen op het terrein van seksueel misbruik in pastorale relaties kan jij met een deskundige medewerker van dit Meldpunt overleggen hoe het beste te handelen.

Het Meldpunt is telefonisch bereikbaar op werkdagen van 9 tot 17.00 uur onder nummer 038 – 423 2125.

Bijlage 2: Regeling Klachtencommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties

Artikel 1 Begrippenomschrijving

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. seksueel misbruik:

één of meerdere uitingen, verbaal of non-verbaal, opzettelijk dan wel onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en/of seksueel getinte toespelingen of uitnodigingen tot seksueel contact, dan wel het op één van voornoemde wijzen ingaan op uitnodigingen tot seksueel contact en/of bedoelde toespelingen, al dan niet onder druk van geheimhouding, gedaan door een kerkelijk werker ten opzichte van iemand binnen of buiten de gemeente, in een ambtelijke of anderszins op bevoegdheid en vertrouwen gebaseerde relatie, waardoor vertrouwen geschonden en de grens van persoonlijke integriteit overschreden wordt, en welke derhalve op gespannen voet staan met datgene wat ons in Gods Woord wordt voorgehouden ten aanzien van de omgang met de naaste.

b. kerkelijk werker:

een man of vrouw die uit hoofde van een kerkelijk ambt, of uit hoofde van een aanstelling door de kerkenraad in een niet-ambtelijke kerkelijke functie, of uit hoofde van een aanstelling in een bijzondere functie door groepen van gemeenteleden, binnen een gemeente een positie bekleedt die wordt gekenmerkt door het genieten van vertrouwen en het dragen van verantwoordelijkheid, en die vanuit die positie relaties kan aangaan en onderhouden met gemeenteleden en anderen.

c. klager:

klager kan zijn hij/zij die lid is (geweest) van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken, alsmede hij/zij die geen lid is of geweest is van de Nederlands Gereformeerde Kerken indien hij/zij een functioneel contact heeft (gehad) met de aangeklaagde.

Ten behoeve van een minderjarige, een onder curatele, een onder bewind gestelde of een gementoreerde kan diens wettelijke vertegenwoordiger als klager optreden.

d. aangeklaagde:

aangeklaagde kan zijn hij/zij die kerkelijk werker is (geweest) in één van de Nederlands Gereformeerde Kerken en voor zover niet meer functionerend als kerkelijk werker, tevens lid is van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

e. klachtencommissie:

de commissie, belast met onderzoek en beoordeling van seksueel misbruik in kerkelijke relaties, welke is ingesteld door de Landelijke Vergadering te Lelystad 2004 en waarvan de leden zijn benoemd door de door de Landelijke Vergadering te Amersfoort 2001 ingestelde Commissie Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (hierna: de Commissie).

f. beroepscommissie:

de commissie, belast met onderzoek en beoordeling van seksueel misbruik in kerkelijke relaties, welke is ingesteld door de Landelijke Vergadering te Lelystad 2004 en waarvan de leden zijn benoemd door de door de Landelijke Vergadering te Amersfoort 2001 ingestelde Commissie.

g. klacht:

een door een klager ingediend schriftelijk stuk waarin geklaagd wordt over seksueel misbruik door een kerkelijk werker.

h. meldpunt:

een centraal punt, waar deskundige medewerkers ter zake van seksueel misbruik en klachtenprocedure informatie en advies kunnen geven. Deze medewerkers kunnen zonodig verwijzen naar de klachtencommissie en een intensievere vorm van hulpverlening. Tevens kunnen zij als vertrouwenspersoon een klager of aangeklaagde begeleiden tijdens en na de procedure van de klachtencommissie.

i. vertrouwenspersoon:

degene die op verzoek van een klager of aangeklaagde diens belangen mede behartigt, danwel als diens vertegenwoordiger of gemachtigde optreedt. Dit kan een medewerker van het meldpunt zijn.

j. de kerkenraad:

de raad aan wie de klachtencommissie haar bevindingen in de vorm van een advies

rapporteert.

Toelichting:

Seksueel misbruik:

deze definitie is vanuit oogpunt van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid van belang voor potentiële klagers en aangeklaagden. Verder is deze definitie van belang voor de toetsing en beoordeling van de klachtsituatie door de klachtencommissie.

Klager:

een minderjarige kan zelfstandig klagen. Daarnaast hebben wettelijke vertegenwoordigers van minderjarigen, van onder curatele gestelden, onder bewind gestelden of gementoreerden een zelfstandig klachtrecht. Onder curatele gestelden, onder bewind gestelden en gementoreerden betreft meerderjarige personen voor wie op grond van een rechterlijke uitspraak respectievelijk een curator, bewindvoerder of een mentor is aangesteld. De ondercuratelestelling heeft betrekking op de behartiging van de materiële en immateriële belangen; de onderbewindstelling alleen op de materiële en het mentorschap alleen op de immateriële belangen van de betrokkene.

Aangeklaagde:

het is niet mogelijk om iemand die geen kerkelijk werker meer is en die tevens geen lid is van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken te brengen onder de jurisdictie van deze regeling. Klager zal in dit geval moeten nagaan of tegen de desbetreffende persoon bij een andere klachtencommissie een klacht is in te dienen

Klacht: er kan geen mondelinge klacht worden ingediend bij de klachtencommissie. Het is niet juist om mondeling een klacht in te dienen en deze door de klachtencommissie schriftelijk te doen verwoorden. Daarmee kan de onpartijdigheid van de klachtencommissie onder druk komen te staan. Dit is ongewenst. Indien het voor de potentiële klager moeilijk is de klacht op schrift te stellen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van onder meer de vertrouwenspersoon.

Artikel 2 Doelstelling

De mogelijkheid scheppen klachten over seksueel misbruik in te dienen. Tevens dient deze klachtenregeling om te voorzien in de bescherming van de belangen van klager en aangeklaagde tijdens het onderzoek en de afhandeling van een klacht.

Artikel 3 Bekendmaking van de klachtenregeling

Op het bestaan van de klachtenregeling wordt jaarlijks in de plaatselijke kerkelijke gemeentemediën gewezen. Een afschrift van de klachtenregeling is te allen tijde bij de scriba te verkrijgen alsmede te downloaden van de Internetwebsite van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Klachtencommissie

Artikel 4 Samenstelling klachtencommissie

lid 1. De klachtencommissie dient zodanig te zijn samengesteld dat een deskundige, onpartijdige en onafhankelijke behandeling van klachten zoveel mogelijk gewaarborgd is.

lid 2. De klachtencommissie, waarvan vrouwen en mannen - voor zoveel mogelijk- in evenredigheid deel uitmaken, bestaat minimaal uit drie en maximaal uit vijf leden. De juridische, gedragswetenschappelijke, pastorale en zo mogelijk de kerkrechtelijke deskundigheid dienen in de klachtencommissie vertegenwoordigd te zijn.

lid 3. Benoeming van de commissieleden geldt voor drie jaar. Herbenoeming is maximaal tweemaal mogelijk. De zittingsduur van een lid, dat is benoemd op een tussentijds opgevallen plaats, is gelijk aan de duur van de resterende zittingsperiode van het lid in wiens plaats de benoeming plaatsvindt. De Commissie kan een benoeming om dringende redenen tussentijds beëindigen.

Artikel 5 Bevoegdheid en taak klachtencommissie

lid 1. De klachtencommissie is bevoegd kennis te nemen van een klacht indien klager en aangeklaagde voldoen aan de begrippenomschrijvingen in artikel 1.

lid 2. De klachtencommissie heeft tot taak bij haar binnengekomen klachten te beoordelen:

- op ontvankelijkheid, zie de vereisten genoemd in artikel 8
- op gegrondheid en
- de kerkenraad van advies en aanbevelingen terzake te dienen.

lid 3. De klachtencommissie kan zich laten bijstaan door externe adviseurs, zonodig uit andere kerkgenootschappen.

lid 4. De klachtencommissie is bevoegd klager en aangeklaagde op te roepen teneinde te worden gehoord.

lid 5. De klachtencommissie is bevoegd getuigen of andere deskundigen op te roepen teneinde te worden gehoord.

Artikel 6 Geheimhouding

De leden van de klachtencommissie en eventuele geraadpleegde deskundigen zijn verplicht geheimhouding te betrachten ten aanzien van alles wat zij in het kader van een klachtbehandeling te weten zijn gekomen en waarvan zij de vertrouwelijkheid hebben moeten begrijpen.

Artikel 7 Faciliteiten

lid 1. De kosten gemaakt voor bevordering van de deskundigheid van de leden van klachtencommissie te komen ten laste van de gezamenlijke Nederlands Gereformeerde Kerken.

lid 2. De kosten voor de behandeling van klachten en vacatiegelden komen voor rekening van de gezamenlijke Nederlands Gereformeerde Kerken.

Toelichting: het is gewenst ter bevordering van een goed functioneren van de klachtencommissie de financiële aspecten inzake deskundigheidsbevordering en klachtenbehandeling *gelijktijdig* met de instelling van de klachtencommissie te regelen.

Procedure klachtencommissie

Artikel 8 Ontvankelijkheid van de klacht

lid 1. Een klacht dient zo spoedig mogelijk te worden ingediend, doch uiterlijk twaalf jaar na beëindiging van de gebeurtenis(sen) waarbij het misbruik plaatsvond.

lid 2. Een klacht wordt schriftelijk ingediend bij de commissie.

lid 3. Een klacht bevat naast de naam van de klager(s) en een dagtekening, ten minste:

- a. een omschrijving van de uiting die aangegeven wordt als misbruik van de gezagsrelatie;
- b. het tijdstip of de periode waarop deze betrekking heeft;
- c. de identiteit en het adres van de aangeklaagde(n) en
- d. een overzicht van door de klager(s) ondernomen stappen en eventueel daarop betrekking hebbende stukken, voor zover deze hebben plaatsgevonden c.q. aanwezig zijn.

Indien een klacht niet aan al deze vereisten voldoet, wordt de klager in de gelegenheid gesteld alsnog de ontbrekende gegevens aan te vullen.

lid 4. Anonieme klachten worden in beginsel niet in behandeling genomen.

Toelichting: Een verjaringstermijn dient in het algemeen gesproken de rechtszekerheid, zowel voor de klager als de aangeklaagde. In de vaststelling van de verjaringstermijn ligt, als het goed is, een evenwichtige keuze opgesloten met het oog op klager en aangeklaagde en in dit geval de kerkelijke gemeenschap. In casu is aansluiting gezocht bij de verjaringstermijn die van toepassing is op artikel 249 Wetboek van Strafrecht, waarin ontucht met misbruik van gezag strafbaar is gesteld. (Overigens dient voor de gedachtevorming een onderscheid gemaakt te worden tussen vergeving/verzoening in pastorale zin – dat kan een leven lang – en een juridisch opgezette klachtenbeoordeling zoals bedoeld in deze klachtenregeling.)

De verjaringstermijn laat onverlet dat het de voorkeur verdient een klacht zo spoedig mogelijk in te dienen met het oog op het reconstrueren van de gebeurtenissen. Het noemen van een verjaringstermijn laat onverlet de mogelijkheid om na het aflopen van de verjaringstermijn op vrijwillige basis gebruik te maken van de diensten van de klachtencommissie.

Artikel 9 Intrekken

Klager kan de ingediende klacht intrekken, tenzij het onderzoek is afgesloten (met de laatste verkrijging van informatie/hoorzitting) en de zaak op uitspraak wacht.

Artikel 10 Procedure klachtbehandeling

lid 1. De klachtencommissie bevestigt klager binnen een week schriftelijk de ontvangst van de klacht, informeert de klager over de werkwijze van de commissie en wijst voorzover nog nodig op de mogelijkheid een vertrouwenspersoon in te schakelen.

lid 2. Indien de klager ontvankelijk wordt verklaard in zijn/haar klachten, wordt de klacht zo spoedig mogelijk, uiterlijk binnen twee weken na ontvangst van de klacht, aan de aangeklaagde toegezonden. De klachtencommissie informeert hem over de werkwijze van de commissie en de mogelijkheid een vertrouwenspersoon van het meldpunt in te schakelen. Tevens stelt de klachtencommissie de aangeklaagde in de gelegenheid binnen twee weken een verweerschrift in te dienen.

lid 3. Indien de klager ontvankelijk wordt verklaard, wordt de betrokken kerkenraad vertrouwelijk geïnformeerd over het feit dat er een klacht is ingediend over één - met name te noemen - van de in zijn gemeente functionerende kerkelijk werkers.

lid 4. Indien de klacht is ingediend door een minderjarige zonder medeweten (van één) van de ouders zal de klachtencommissie met de betreffende minderjarige overleggen om alsnog (één van) de ouders van de indiening van de klacht op de hoogte te stellen. De klachtencommissie zal geen contacten met de ouders onderhouden zonder de uitdrukkelijke toestemming van de minderjarige.

Artikel 11 Beoordelingsgrond

lid 1. De klachtencommissie beoordeelt de klachten op basis van redelijke aannemelijkheid.

In zoverre seksueel misbruik in redelijkheid aannemelijk kan worden geacht, wordt de klacht gegrond verklaard.

lid 2. Behalve directe getuigen of bewijsmateriaal kunnen hierbij onder meer in beschouwing genomen worden:

- consistentie in de afgelegde verklaringen;
- de auditu verklaringen;
- verklaringen van (getuige-)deskundigen;
- het bestuderen van stukken die over de direct betrokken personen gaan.

Toelichting: het is een discussie of het 'onomstotelijke' bewijs geleverd moet worden of dat kan worden volstaan met 'aannemelijk achten'. Het onomstotelijk bewijs is bij klachten over seksueel misbruik nauwelijks te leveren, omdat het veelal gaat om een 'één op één-situatie'. Daarom wordt veelal gekozen voor het 'aannemelijk achten', omdat hierbij allerlei stukken en aspecten kunnen worden betrokken, zoals in lid 2 van dit artikel genoemd. Wel is van belang de objectiveerbaarheid van de beoordeling te benadrukken. Daarom is ervoor gekozen het begrip 'redelijkheid' toe te voegen.

Artikel 12 Hoorzittingen

lid 1. De klachtencommissie bepaalt binnen vier weken na ontvangst van de klacht de datum en de plaats(en) waar klager en aangeklaagde door de klachtencommissie zullen worden gehoord. De hoorzittingen vinden plaats binnen acht weken. (langere termijnen kunnen nodig zijn, bijvoorbeeld door vakanties of andere verhinderingen)

lid 2. De klachtencommissie zendt klager en aangeklaagde minstens tien dagen (inclusief zon- en feestdagen) voor de hoorzitting een oproep.

lid 3. Tot zeven dagen (inclusief zon- en feestdagen) voor de hoorzitting kunnen partijen nadere stukken indienen. De secretaris zendt deze door aan de andere partij.

lid 4. De hoorzittingen zijn besloten

lid 5. Klager en aangeklaagde worden eerst buiten elkaars aanwezigheid gehoord en zo mogelijk daarna in elkaars aanwezigheid. Klager wordt als eerste gehoord.

lid 6. Van ieder hoorgesprek wordt een - zakelijk - verslag gemaakt, ondertekend door voorzitter en secretaris van de klachtencommissie. Het verslag wordt zowel de klager als de aangeklaagde toegezonden. De klachtencommissie kan na verkregen toestemming ten behoeve van de verslaglegging gebruikmaken van opnameapparatuur. De inhoud van het verslag is voor verantwoording van de klachtencommissie.

Artikel 13 Informatie door de klachtencommissie

Klager en aangeklaagde worden gelijkkelijk geïnformeerd door de klachtencommissie. Het dossier van de klachtencommissie, bevattende alle externe correspondentie, kan desgewenst door klager en aangeklaagde worden ingezien.

Artikel 14 Beoordeling klacht en verdere afdoening

lid 1. De commissie doet zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk zes weken na de laatste hoorzitting uitspraak omtrent de gegrondheid van de klacht.

lid 2. Acht de klachtencommissie de klacht ongegrond, dan deelt zij dit gemotiveerd schriftelijk mee aan de klager en de aangeklaagde.

lid 3. Acht de beroepscommissie het beroepschrift gegrond, dan deelt zij dit, onder overlegging van een samenvatting van het beroepschrift en de bevindingen tijdens het onderzoek, gemotiveerd schriftelijk mee, en - in geval van een advies voor afdoening - onder toevoeging van dat advies, aan de klager, de aangeklaagde en de kerkenraad van de gemeente waartoe de aangeklaagde behoort.

lid 4. Indien de klachtencommissie behalve een uitspraak over de gegrondheid van de klacht tevens een advies uitbrengt met betrekking tot de verdere afdoening, zal zij zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij de in het Akkoord van Samenleven aangegeven tuchtmaatregelen.

Toelichting: De kerkenraad is het orgaan dat opzicht en tucht uitoefent. Waar het tot de competentie van de klachtencommissie behoort vooral een uitspraak te doen over de gegrondheid van de klacht, dient zij zich terughoudend op te stellen met betrekking tot de kerkelijke afdoening van de klacht.

Artikel 15 Beroep

Klager en aangeklaagde kunnen binnen twee weken na datum verzending van de uitspraak in beroep gaan bij de Beroepscommissie voor seksueel misbruik binnen kerkelijke relaties in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Het beroepschrift dient binnen twee weken na datum verzending te zijn ontvangen door de Beroepscommissie.

Artikel 16 Acute situaties

In acute situaties dienen door de desbetreffende kerkenraad, in overleg met de klachtencommissie, vóór of hangende het onderzoek, zonodig voorlopige maatregelen getroffen te worden.

Artikel 17 Beslissing kerkenraad

De kerkenraad van de gemeente waartoe de aangeklaagde behoort, beslist niet eerder dan na het verlopen van de beroepstermijn en uiterlijk binnen vier weken na het aflopen van de beroepstermijn.

Artikel 18 Archivering

De op de klachten betrekking hebbende stukken zullen tot vijf jaar na ontvangst van de klacht in het archief van de klachtencommissie bewaard worden.

Artikel 19 Verantwoording

De klachtencommissie legt jaarlijks verantwoording af van haar werkzaamheden aan de Commissie.

Artikel 20 Overgangsbepaling

De klachtencommissie is bevoegd kennis te nemen van klachten over feiten(complexen) die vóór de inwerkingtreding van deze klachtenregeling hebben plaatsgevonden.

Bijlage 3: Regeling Beroepscommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties

Artikel 1 Begrippenomschrijving

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. seksueel misbruik:

één of meerdere uitingen, verbaal of non-verbaal, opzettelijk dan wel onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en/of seksueel getinte toespelingen of uitnodigingen tot seksueel contact, dan wel het op één van voornoemde wijzen ingaan op uitnodigingen tot seksueel contact en/of bedoelde toespelingen, al dan niet onder druk van geheimhouding, gedaan door een kerkelijk werker ten opzichte van iemand binnen of buiten de gemeente, in een ambtelijke of anderszins op bevoegdheid en vertrouwen gebaseerde relatie, waardoor vertrouwen geschonden en de grens van persoonlijke integriteit overschreden wordt, en welke derhalve op gespannen voet staan met datgene wat ons in Gods Woord wordt voorgehouden ten aanzien van de omgang met de naaste.

b. kerkelijk werker:

een man of vrouw die uit hoofde van een kerkelijk ambt, of uit hoofde van een aanstelling door de kerkenraad in een niet-ambtelijke kerkelijke functie, of uit hoofde van een aanstelling in een bijzondere functie door groepen van gemeenteleden, binnen een gemeente een positie bekleedt die wordt gekenmerkt door het genieten van vertrouwen en het dragen van verantwoordelijkheid, en die vanuit die positie relaties kan aangaan en onderhouden met gemeenteleden en anderen.

c. klager:

klager kan zijn hij/zij die lid is (geweest) van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken, alsmede hij/zij die geen lid is of geweest is van de Nederlands Gereformeerde Kerken indien hij/zij een functioneel contact heeft (gehad) met de aangeklaagde.

Ten behoeve van een minderjarige, een onder curatele, een onder bewind gestelde of een gementoreerde kan diens wettelijke vertegenwoordiger als klager optreden.

d. aangeklaagde:

aangeklaagde kan zijn hij/zij die kerkelijk werker is (geweest) in één van de Nederlands Gereformeerde Kerken en voor zover niet meer functionerend als kerkelijk werker, tevens lid is van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

e. klachtencommissie:

de commissie, belast met onderzoek en beoordeling van seksueel misbruik in kerkelijke relaties, welke is ingesteld door de Landelijke Vergadering te Lelystad 2004 en waarvan de leden zijn benoemd door de door de Landelijke Vergadering te Amersfoort 2001 ingestelde Commissie Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (hierna: de Commissie).

f. beroepscommissie:

de commissie, belast met onderzoek en beoordeling van seksueel misbruik in kerkelijke relaties, welke is ingesteld door de Landelijke Vergadering te Lelystad 2004 en waarvan de leden zijn benoemd door de door de Landelijke Vergadering te Amersfoort 2001 ingestelde Commissie.

g. klacht:

een door een klager ingediend schriftelijk stuk waarin geklaagd wordt over seksueel misbruik door een kerkelijk werker.

h. meldpunt:

een centraal punt, waar deskundige medewerkers ter zake van seksueel misbruik en klachtenprocedure informatie en advies kunnen geven. Deze medewerkers kunnen zonodig verwijzen naar de klachtencommissie en een intensievere vorm van hulpverlening. Tevens kunnen zij als vertrouwenspersoon een klager of aangeklaagde begeleiden tijdens en na de procedure van de klachtencommissie.

i. vertrouwenspersoon:

degene die op verzoek van een klager of aangeklaagde diens belangen mede behartigt, danwel als diens vertegenwoordiger of gemachtigde optreedt. Dit kan een medewerker van het meldpunt zijn.

j. de kerkenraad:

de raad aan wie de klachtencommissie haar bevindingen in de vorm van een advies

rapporteert.

Toelichting:

Seksueel misbruik:

deze definitie is vanuit oogpunt van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid van belang voor potentiële klagers en aangeklaagden. Verder is deze definitie van belang voor de toetsing en beoordeling van de klachtsituatie door de klachtencommissie.

Klager:

een minderjarige kan zelfstandig klagen. Daarnaast hebben wettelijke vertegenwoordigers van minderjarigen, van onder curatele gestelden, onder bewind gestelden of gementoreerden een zelfstandig klachtrecht. Onder curatele gestelden, onder bewind gestelden en gementoreerden betreft meerderjarige personen voor wie op grond van een rechterlijke uitspraak respectievelijk een curator, bewindvoerder of een mentor is aangesteld. De ondercuratelestelling heeft betrekking op de behartiging van de materiële en immateriële belangen; de onderbewindstelling alleen op de materiële en het mentorschap alleen op de immateriële belangen van de betrokkene.

Aangeklaagde:

het is niet mogelijk om iemand die geen kerkelijk werker meer is en die tevens geen lid is van één van de Nederlands Gereformeerde Kerken te brengen onder de jurisdictie van deze regeling. Klager zal in dit geval moeten nagaan of tegen de desbetreffende persoon bij een andere klachtencommissie een klacht is in te dienen

Klacht: er kan geen mondelinge klacht worden ingediend bij de klachtencommissie. Het is niet juist om mondeling een klacht in te dienen en deze door de klachtencommissie schriftelijk te doen verwoorden. Daarmee kan de onpartijdigheid van de klachtencommissie onder druk komen te staan. Dit is ongewenst. Indien het voor de potentiële klager moeilijk is de klacht op schrift te stellen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van onder meer de vertrouwenspersoon. Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor een eventueel in te dienen beroepschrift.

Artikel 2 Doelstelling

De mogelijkheid scheppen in beroep te gaan van uitspraken van de klachtencommissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties.

Artikel 3 Bekendmaking van de beroepsregeling

Op het bestaan van deze regeling wordt jaarlijks in de plaatselijke kerkelijke gemeentemedia gewezen. Een afschrift van deze beroepsregeling is te allen tijde bij de scriba te verkrijgen alsmede te downloaden van de Internetwebsite van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Beroepscommissie

Artikel 4 Samenstelling beroepscommissie

lid 1. De beroepscommissie dient zodanig te zijn samengesteld dat een deskundige, onpartijdige en onafhankelijke behandeling van het beroep zoveel mogelijk gewaarborgd is.

lid 2. De beroepscommissie, waarvan vrouwen en mannen - voor zoveel mogelijk - in evenredigheid deel uitmaken, bestaat minimaal uit drie en maximaal uit vijf leden. De juridische, gedragswetenschappelijke, pastorale en zo mogelijk de kerkrechtelijke deskundigheid dienen in de beroepscommissie vertegenwoordigd te zijn.

lid 3. Benoeming van de commissieleden geldt voor drie jaar. Herbenoeming is maximaal tweemaal mogelijk. De zittingsduur van een lid dat is benoemd op een tussentijds opgevallen plaats, is gelijk aan de duur van de resterende zittingsperiode van het lid in wiens plaats de benoeming plaatsvindt. De Commissie kan een benoeming om dringende redenen tussentijds beëindigen.

lid 4. Leden van de beroepscommissie kunnen geen lid zijn geweest van de klachtencommissie die de zaak in eerste aanleg heeft behandeld.

Artikel 5 Bevoegdheid en taak beroepscommissie

lid 1. De beroepscommissie is bevoegd kennis te nemen van een beroepschrift indien klager en aangeklaagde voldoen aan de begrippenomschrijvingen in artikel 1.

lid 2. De beroepscommissie heeft tot taak bij haar binnengekomen beroepschriften te beoordelen:

- op ontvankelijkheid, zie de vereisten genoemd in artikel 8
- op gegrondheid en
- de kerkenraad van advies en aanbevelingen terzake te dienen.

lid 3. De beroepscommissie kan zich laten bijstaan door externe adviseurs, zonodig uit andere kerkgenootschappen.

lid 4. De beroepscommissie is bevoegd klager en aangeklaagde op te roepen teneinde te worden gehoord.

lid 5. De beroepscommissie is bevoegd getuigen of andere deskundigen op te roepen teneinde te worden gehoord.

Artikel 6 Geheimhouding

De leden van de beroepscommissie en eventuele geraadpleegde deskundigen zijn verplicht geheimhouding te betrachten ten aanzien van alles wat zij in het kader van een beroep te weten zijn gekomen en waarvan zij de vertrouwelijkheid hebben moeten begrijpen.

Artikel 7 Faciliteiten

lid 1. De kosten voor bevordering van de deskundigheid van de commissieleden komen voor rekening van de gezamenlijke Nederlands Gereformeerde Kerken..

lid 2. De kosten voor de behandeling van het beroep en de vacatiegelden komen voor de rekening van de gezamenlijke Nederlands Gereformeerde Kerken.

Toelichting: het is gewenst ter bevordering van een goed functioneren van de beroepscommissie de financiële aspecten inzake deskundigheidsbevordering en beroepsbehandeling *gelijktijdig* met de instelling van de beroepscommissie te regelen.

Procedure beroepscommissie

Artikel 8 Ontvankelijkheid van het beroep

lid 1. Het beroepschrift dient binnen twee weken na datum verzending van de uitspraak van de klachtencommissie te zijn ontvangen door de beroepscommissie.

lid 2. Het beroepschrift wordt schriftelijk ingediend bij de commissie.

lid 3. Het beroepschrift bevat naast de naam van indiener(s) en een dagtekening een gemotiveerde omschrijving van gronden voor de indiening van het beroep.

Artikel 9 Intrekken

Indiener kan zijn beroep intrekken, tenzij het onderzoek is afgesloten (met de laatste verkrijging van informatie/hoorzitting) en de zaak op uitspraak wacht.

Artikel 10 Procedure behandeling in beroep

lid 1. De beroepscommissie bevestigt klager binnen een week schriftelijk de ontvangst van het beroep, informeert de indiener over de werkwijze van de commissie en wijst voorzover nog nodig op de mogelijkheid een vertrouwenspersoon in te schakelen.

lid 2. Indien klager of aangeklaagde ontvankelijk wordt verklaard in zijn/haar beroep, wordt het beroepschrift zo spoedig mogelijk, uiterlijk binnen twee weken na ontvangst van het beroepschrift, aan de aangeklaagde of klager toegezonden. De beroepscommissie informeert over de werkwijze van de commissie en de mogelijkheid een vertrouwenspersoon in te schakelen.

Tevens stelt de beroepscommissie klager of aangeklaagde in de gelegenheid binnen twee weken een verweerschrift in te dienen.

lid 3. Indien de klager of aangeklaagde ontvankelijk wordt verklaard in zijn/haar beroep, wordt de betrokken kerkenraad vertrouwelijk geïnformeerd over het feit dat er in de betrokken zaak beroep is aangetekend.

lid 4. Indien het beroepschrift is ingediend door een minderjarige zonder medeweten (van één) van de ouders, zal de beroepscommissie met de desbetreffende minderjarige overleggen om alsnog (één van) de ouders van de indiening van het beroepschrift op de hoogte te stellen. De beroepscommissie zal geen contacten met de ouders onderhouden zonder de uitdrukkelijke toestemming van de minderjarige.

Artikel 11 Beoordelingsgrond

lid 1. De beroepscommissie beoordeelt de klachten op basis van redelijke aannemelijkheid. In zoverre seksueel misbruik in redelijkheid aannemelijk kan worden geacht, wordt de klacht gegrond verklaard.

lid 2. Behalve directe getuigen of bewijsmateriaal kunnen hierbij onder meer in beschouwing genomen worden:

- consistentie in de afgelegde verklaringen;
- de auditu verklaringen;
- verklaringen van (getuige-)deskundigen;
- het bestuderen van stukken die over de direct betrokken personen gaan.

Toelichting: het is een discussie of het 'onomstotelijke' bewijs geleverd moet worden of dat kan worden volstaan met 'aannemelijk achten'. Het onomstotelijk bewijs is bij klachten over seksueel misbruik nauwelijks te leveren, omdat het veelal gaat om een 'één op één-situatie'.

Daarom wordt veelal gekozen voor het 'aannemelijk achten', omdat hierbij allerlei stukken en aspecten kunnen worden betrokken, zoals in lid 2 van dit artikel genoemd. Wel is van belang de objectiveerbaarheid van de beoordeling te benadrukken. Daarom is ervoor gekozen het begrip 'redelijkheid' toe te voegen.

Artikel 12 Hoorzittingen

lid 1. De beroepscommissie bepaalt binnen vier weken na ontvangst van het beroepschrift de datum en de plaats(en) waar klager en aangeklaagde door de beroepscommissie zullen worden gehoord. De hoorzittingen vinden plaats binnen acht weken. (langere termijnen kunnen nodig zijn, bijvoorbeeld door vakanties of andere verhinderingen)

lid 2. De beroepscommissie zendt klager en aangeklaagde minstens tien dagen (inclusief

zon- en feestdagen) voor de hoorzitting een oproep.

lid 3. Tot zeven dagen (inclusief zon- en feestdagen) voor de hoorzitting kunnen partijen nadere stukken indienen. De secretaris zendt deze door aan de andere partij.

lid 4. De hoorzittingen zijn besloten.

lid 5. Klager en aangeklaagde worden eerst buiten elkaars aanwezigheid gehoord en zo mogelijk daarna in elkaars aanwezigheid. Klager wordt als eerste gehoord.

lid 6. Van ieder hoorgesprek wordt een - zakelijk - verslag gemaakt, ondertekend door voorzitter en secretaris van de beroepscommissie. Het verslag wordt zowel de klager als de aangeklaagde toegezonden. De beroepscommissie kan na verkregen toestemming ten behoeve van de verslaglegging gebruikmaken van opnameapparatuur. De inhoud van het verslag is voor verantwoording van de beroepscommissie.

Artikel 13 Informatie door de beroepscommissie

Klager en aangeklaagde worden gelijkelijk geïnformeerd door de beroepscommissie. Het dossier van de beroepscommissie, bevattende alle externe correspondentie, kan desgewenst door klager en aangeklaagde worden ingezien.

Artikel 14 Beoordeling beroep en verdere afdoening

lid 1. De commissie doet zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk zes weken na de laatste hoorzitting, uitspraak omtrent de gegrondheid van het beroepschrift.

lid 2. Acht de beroepscommissie het beroepschrift ongegrond, dan deelt zij dit gemotiveerd schriftelijk mee aan de klager en aan de aangeklaagde.

lid 3. Acht de beroepscommissie het beroepschrift gegrond, dan deelt zij dit, onder overlegging van een samenvatting van het beroepschrift en de bevindingen tijdens het onderzoek, gemotiveerd schriftelijk mee, en - in geval van een advies voor afdoening - onder toevoeging van dat advies, aan de klager, de aangeklaagde en de kerkenraad van de gemeente waartoe de aangeklaagde behoort.

lid 4. Indien de beroepscommissie behalve een uitspraak over de gegrondheid van de klacht tevens een advies uitbrengt met betrekking tot de verdere afdoening, zal zij zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij de in het Akkoord van Samenleven aangegeven tuchtmaatregelen.

Toelichting: De kerkenraad is het orgaan dat opzicht en tucht uitoefent. Waar het tot de competentie van de klachtencommissie behoort vooral een uitspraak te doen over de gegrondheid van de klacht, dient zij zich terughoudend op te stellen met betrekking tot de kerkelijke afdoening van de klacht.

Artikel 15 Acute situaties

In acute situaties dienen door de desbetreffende kerkenraad, in overleg met de beroepscommissie, vóór of hangende het onderzoek, zonodig voorlopige maatregelen getroffen te worden.

Artikel 16 Beslissing kerkenraad

De kerkenraad van de gemeente waartoe de aangeklaagde behoort, beslist binnen vier weken na datum verzending van de uitspraak door de beroepscommissie.

Artikel 17 Archivering

De op de beroepen betrekking hebbende stukken zullen tot vijf jaar na ontvangst van het beroep in het archief van de beroepscommissie bewaard worden.

Artikel 18 Verantwoording

De beroepscommissie legt jaarlijks verantwoording af van haar werkzaamheden aan de Commissie.

Artikel 19 Overgangsbepaling

De beroepscommissie is bevoegd kennis te nemen van beroepschriften over feiten (complexen) die vóór de inwerkingtreding van deze beroepsregeling hebben plaatsgevonden.

Bijlage 4: Gedragscode voor predikanten (GKV, korte versie)

Hieronder volgt een gedragscode voor predikanten. De aanleiding tot het opstellen ervan ligt in het feit dat binnen orthodox-gereformeerde kerken een aantal gevallen van seksueel misbruik door predikanten en andere ambtsdragers aan het licht is gekomen. Dat pleit ervoor dat degenen die dit ambt uitoefenen zichzelf gezamenlijk verbinden om hiertegen een dam op te werpen.

Al ligt de directe aanleiding dus in gevallen van seksueel misbruik, de gedragscode van een predikant kan daartoe niet beperkt blijven. Daarom richt deze code zich op het geheel van de persoon en het gedrag van de ambtsdrager. Het gaat hier om een ethisch gekleurde code.

Minder dan bij andere beroepsgroepen kunnen de morele aspecten van het predikantschap losgezien worden van de morele richtlijnen die voor ieder christen gelden. Toch vertoont het predikantschap kenmerken waardoor het binnen de huidige maatschappelijke context als een professie kan worden getypeerd¹. Dat rechtvaardigt een afzonderlijke code. Gekozen is voor een benadering vanuit het perspectief van de relaties waarbinnen de predikant zijn werk verricht.

Bij sommige van de bepalingen die gericht zijn op predikanten kunnen per analogie ook conclusies getrokken worden ten aanzien van andere ambtsdragers of kerkelijke werkers. Ter wille van de leesbaarheid worden alleen mannelijke voornaamwoorden gebruikt. Maar waar 'hij' staat, kan - indien nodig - ook 'zij' gelezen worden.

De relatie tot God

1. Een predikant moet aanvaarden dat zijn roeping hem in een voorbeeldpositie brengt ten opzichte van anderen. Hij moet de richtlijnen die de Bijbel in dat verband geeft (bijvoorbeeld in 1 Timoteus 3) erkennen en zich in de navolging van Christus zo laten vormen tot Gods beeld dat hij anderen kan voorgaan.
2. Als een predikant van zichzelf weet dat hij niet meer recht voor God staat, mag hij zijn ambtswerk niet zonder meer voortzetten. Dit kan het geval zijn bij ongeloof, grote twijfel of onbeleden en volgehouden zonden. Hij is dan verplicht gerichte pastorale hulp te zoeken en zichzelf tegenover een derde uit te spreken.
3. Wanneer de eer van Gods naam door het optreden van een predikant schade lijdt, moet hij ermee rekenen dat hij zijn ambt - voorgoed of voor een bepaalde tijd - niet meer kan uitoefenen. Hij mag dan niet proberen om zijn positie te beschermen of zijn handelen toe te dekken.

De relatie tot zichzelf

1. Een predikant moet erkennen dat God zijn gehele persoon in dienst neemt om instrument te zijn voor het evangelie. Daarom moet hij de verplichting op zich nemen van een voortgaande vorming van zijn persoon. Deze vorming betreft zijn spiritualiteit, zijn persoonlijke eigenschappen, zijn sociale en andere vaardigheden, en zijn kennis van het vakgebied en het werkveld.
  - a. Hij moet open staan voor gefundeerde kritiek op zijn ambtsuitoefening of stijl van handelen
  - b. Hij moet zich er mee verantwoordelijk voor weten dat hij ook zelf regelmatig pastorale zorg ontvangt.
  - c. Hij moet zijn werk en zijn handelen regelmatig laten toetsen door de kerkenraad.
  - d. Hij moet zorgen voor regelmatige bijscholing en nascholing.
  - e. Hij moet deelnemen aan vormen van intervisie of supervisie.

De relatie tot de gemeente

1. Een predikant moet in zijn omgang met gemeenteleden streven naar een gezond evenwicht tussen afstand en nabijheid. Hij moet
  - a. voorkomen dat pastorale relaties door wederzijdse afhankelijkheid gekenmerkt raken

---

¹ Kenmerkend voor een professie is: a. specialistische kennis of vaardigheid vereist (met sterke intellectuele component), b. gerichtheid op een maatschappelijk gewaardeerd 'goed', c. grote mate van autonomie (zowel beroepsuitoefenaar als beroepsgroep).

- b. zich bij intensieve relaties met gemeenteleden bewust blijven van Gods roeping, en daarom in zulke relaties zijn onafhankelijkheid tegenover ieder behouden. Wanneer dit bij iemand niet meer lukt, moet hij de pastorale zorg overdragen aan een derde
  - c. geen verantwoordelijkheden overnemen die God aan de ander gaf
2. Een predikant moet zich bewust zijn van de asymmetrie in zijn relaties met gemeenteleden. Daarin vertonen deze kenmerken van hulpverleningsrelaties. Er is veelal sprake van een dynamiek waarin macht en intimiteit een rol spelen.
  - a. Een predikant moet onderkennen dat als gevolg daarvan sprake is van een verhoogd risico van grensoverschrijding.
  - b. Hij moet zich de ongelijkheid in positie blijven realiseren, juist wanneer een gemeentelid de indruk wekt vrijwillig en op voet van gelijkheid tot bepaalde acties of handelingen uit te nodigen.
  - c. Hij moet grensoverschrijdend gedrag bij zichzelf voorkomen en bij een gemeentelid pareren.
  - d. Hij moet terughoudend zijn in het alleen bezoeken van personen wanneer hij bij zichzelf of bij de ander stuit op affectieve aantrekkingskracht. Indien mogelijk draagt hij de zorg over aan een medeambtsdrager. Ook streeft hij ernaar gesprekken met zulke personen te voeren in een omgeving die bescherming biedt.
3. Een predikant moet erkennen dat seksuele toenadering of intimidatie een ernstige en schadelijke vorm van grensoverschrijdend gedrag is. Als seksuele intimidatie geldt in het algemeen: a. intiem gedrag; b. dat niet-professioneel is; c. in het kader van een hulpverleningsrelatie. Hierbij maakt het geen verschil of de andere partij akkoord gaat of zelfs initiatief neemt. In het licht van de Bijbel brengt deze grensoverschrijding brengt schade toe aan de eer van God en aan het ambtswerk. Het betreft hier:
  - woorden, toespelingen, blikken of daden die affectieve, seksuele of erotische gevoelens uiten
  - niet-functionele aanraking (als stelregel geldt hier: 'nee, tenzij')
  - de ander uitkleden of daartoe stimuleren (ook indien gewenst door de ander)
  - gemeenschap
  - aanranding (bovenstaande onder dwang)
  - verkrachting (ongewenste gemeenschap)
4. Een predikant moet aanvaarden dat seksuele intimidatie en grensoverschrijding - zeker in de huidige maatschappelijke context - altijd gevolgen zullen hebben voor zijn ambtsuitoefening:
  - a. Hij moet onderscheid maken tussen het feit dat de boodschap van genade voor zondaars iemands persoonlijke status voor God en mensen herstelt, en het feit dat de zonde desondanks doorwerking houdt op de ambtsdienst. Daarom moet hij maatregelen als berisping, schorsing, tijdelijk ontslag of afzetting ook kunnen aanvaarden als er sprake is van persoonlijke schulderkenning en verzoening.
  - b. Hij moet aanvaarden dat na een schorsing of tijdelijk ontslag de ambtsdienst alleen weer kan worden hervat, wanneer de opspraak in en buiten de kerk is weggenomen en verstoorde verhoudingen verzoend zijn. Er mag in geen enkel opzicht meer schade zijn voor het evangelie. Een voorwaarde voor terugkomst is ook dat er voorzorgsmaatregelen genomen zijn die herhaling bedoelen te voorkomen, bijvoorbeeld therapie, werk- en procedureafspraken etc.
  - c. Hij moet de noodzaak erkennen van een meldpunt voor seksuele intimidatie in pastorale situaties, en een daaraan gekoppelde klachtencommissie, die na deskundig onderzoek bindend kan adviseren aan kerkenraden en andere kerkelijke vergaderingen. Hij moet aan het onderzoek van zo'n klachtencommissie medewerking verlenen, ook wanneer hij zelf van mening is dat een klacht ongegrond is.
5. Een predikant moet aan de kerkenraad structureel en regelmatig opening van zaken geven over zijn pastorale bezoeken en het karakter daarvan.

6. Een predikant moet blijven binnen de kundigheden, bevoegdheden en beperkingen die met zijn ambt gegeven zijn. Hij moet - bijvoorbeeld bij psychische, lichamelijke, sociale en maatschappelijke problemen - geen taken op zich nemen en verwachtingen wekken in zaken die buiten zijn competentie vallen en juist tot de competentie van andere beroepsgroepen behoren.
7. Een predikant mag geen erfenissen of (buitensporige) geschenken aannemen van mensen met wie hij professioneel omgaat. Daardoor zouden relaties vertroebeld kunnen raken. Dit geldt ook voor anonieme giften. Hij mag aan dergelijke personen zulke geschenken evenmin geven.
8. Een predikant moet zwijgen over wat hem in vertrouwen gezegd is.
  - a. Wanneer hij de gewoonte heeft zaken uit zijn ambtsdienst te delen met zijn echtgenote, moeten gemeenteleden daarmee op de hoogte zijn.
  - b. Zonder toestemming van betrokkenen mag hij vertrouwelijke informatie ook later niet openbaar maken (memoires).
  - c. Hij moet er zorg voor dragen dat ook via zijn archief zulke informatie niet bij derden komt.
  - d. Ook niet-vertrouwelijke informatie moet een predikant niet zomaar doorgeven, tenzij dit een opbouwend doel heeft.
  - e. Wanneer op bijbelse of kerkordelijke gronden de zorg voor iemand gedeeld moet worden met een of meer andere ambtsdragers of met gemeenteleden, mag vertrouwelijke informatie worden doorgegeven. Betrokkene moet daarvan vooraf in kennis gesteld worden, en de gemeente moet met dit recht bekend kunnen zijn. Ook bij niet-vertrouwelijke informatie moet de predikant zo mogelijk aan betrokkene melden wat hij wil doorgeven (bijvoorbeeld aan een opvolger). Hierbij moet hij terughoudend handelen; in twijfelgevallen moet hij advies vragen aan een onafhankelijke raadgever (bijvoorbeeld een collega).
  - f. In het kader van advisering, intervisie of supervisie mag een predikant vertrouwelijke informatie delen met derden, mits dezen evenals hij een geheimhoudingsplicht hebben.
  - g. Alleen in uitzonderlijke gevallen geldt de zwijgplicht niet. Daarbij betreft het bijvoorbeeld situaties waarin het zwijgen gewetensnood met zich meebrengt of ernstige schade toebrengt aan een ander, terwijl alleen het doorbreken van dit zwijgen de schade zou kunnen wegnemen, verminderen of voorkomen.
  - h. Bij doorbreking van de zwijgplicht moet ernaar gestreefd worden dat dit plaatsvindt met toestemming van de betrokkene, en met zoveel mogelijk terughoudendheid.

De relatie tot overigen

1. Een predikant moet - wanneer hij getrouwd is en/of kinderen heeft - zijn verantwoordelijkheid jegens zijn echtgenote en zijn gezin als primair zien. Goede zorg voor de gemeente moet een basis vinden in goede zorg voor zijn gezin. Bij een mislukking van zijn huwelijk spreekt het niet vanzelf dat hij zijn ambtsdienst kan voortzetten. Zijn eventuele eigen aandeel in de schuld kan aanleiding zijn tot (eventueel tijdelijke) opschorting van de ambtsdienst.
2. Een predikant moet respect tonen voor en zich schikken naar personen of instanties in kerk en samenleving die gezag over hem hebben (ambtsdragers, kerkelijke vergaderingen, overheden, rechters), tenzij de gehoorzaamheid aan God anders vraagt.
3. Een predikant mag zich in de omgang met honorarium en bijverdiensten, in het bijzonder bij beroepen, niet laten leiden door geldzucht.
  - a. Hij moet eerlijk zijn t.a.v. zijn belastingplichten en niet anderen staven in oneerlijkheid (bijvoorbeeld bij zwart werk).
  - b. Hij moet ernaar streven zo vast te staan in Christus dat hij vrij staat ten opzichte van geld en goed.
4. Een predikant moet integer omgaan met eventuele beroepen. Hij mag geen toezeggingen vooraf doen en moet alle kerken gelijke kans geven. Wanneer hij een datum heeft gesteld waarna beroepen overwogen kunnen worden, mag hij voor die tijd niet aan een beroep meewerken. Wanneer hij zeker meent te weten, dat hij geen beroep of juist één bepaald beroep zal aannemen, moet hij dit vooraf zeggen.
5. Een predikant moet met respect spreken over collega's en medeambtsdragers en mag hen niet op lichtvaardige gronden afvallen tegenover anderen. Een predikant mag geen collega's beschermen tegen de prijs van onrecht ten opzichte van gemeenteleden of andere derden.